

Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka jako nawa forma edukacyjno-rehabilitacyjna organizowana przez Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. J. Tuwima w Stemplewie

Czym jest wczesne wspomaganie rozwoju dziecka?

- I. Wybrane przepisy prawa regulujące organizowanie wczesnego wspomagania rozwoju dzieci w wieku od 0 do czasu pójścia do szkoły
- II. Podstawy organizacyjne
- III. Podstawy merytoryczne
- IV. Pozostałe aspekty
- V. Ulotka informacyjna

Czym jest wczesne wspomaganie rozwoju dziecka?

Wczesne wspomaganie rozwoju to kompleksowa, wielospecjalistyczna i ciągła pomoc dzieciom z różnymi niepełnosprawnościami w wieku od 0 do rozpoczęcia nauki w klasie pierwszej sześciolletniej szkoły podstawowej w celu stymulowania ich rozwoju.

Zajęcia mogą być prowadzone w grupach 2-3 osobowych z udziałem ich rodziców. Mogą one być organizowane w przedszkolu, szkole podstawowej, w domu rodzinnym lub innym miejscu pobytu dziecka.

Skierowanie dziecka na zajęcia wczesnego wspomagania wydaje organ prowadzący placówkę na podstawie wniosku rodziców i opinii wydanej przez instytucję stwierdzającą konieczność prowadzenia takich zajęć.

Zakres wczesnego wspomagania rozwoju dziecka może dotyczyć:

-rozwoju motorycznego, stymulacji polisensorycznej, rozwoju mowy i języka, orientacji i poruszania się w przestrzeni, usprawniania widzenia i słuchu, umiejętności samoobsługi i funkcjonowania w środowisku,

-pomocy w stosunku do rodziców: wsparcia w procesie pełnej akceptacji niepełnosprawnego dziecka, rozpoznawania jego zachowań i ich odpowiedniej interpretacji oraz prawidłowej reakcji na nie, instruktażu i poradnictwa w zakresie działań rewalidacyjnych, informowania o potrzebie wyposażenia dziecka w niezbędny sprzęt, pomoce i inne przedmioty.

Zajęcia wczesnego wspomagania prowadzą nauczyciele posiadający kwalifikacje odpowiednie do rodzaju niepełnosprawności dziecka i specjalności (psycholog, logopeda, rehabilitant, pedagog, surdopedagog, oligofrenopedagog, inni), którzy tworzą zespół wczesnego wspomagania.

Pracę zespołu koordynuje dyrektor placówki, przy której zespół został zorganizowany.

Nauczyciele i specjaliści w oparciu o przygotowany na podstawie diagnozy program pracy rewalidacyjnej realizują zajęcia oraz we współpracy z innymi specjalistami (audiologiem, okulistą, pediatrą) przeprowadzają modyfikację programu pierwotnego.

Zadania dostosowane do potrzeb i możliwości dziecka nauczyciel realizuje w trzech określonych obszarach tematycznych;

- poznawanie i rozumienie siebie i świata,
- nabywanie umiejętności poprzez działanie,
- odnajdywanie swojego miejsca w grupie rówieśniczej i budowanie systemu wartości.

I. Wybrane przepisy prawa regulujące organizację wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci

1. Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2004r. Nr 256, poz.2574, Nr 273, poz.2703, Nr 281, poz.2781; z 2005r. Nr 17, poz.141, Nr 94, poz. 788, Nr 122, poz.1020, Nr 131, poz.1091, Nr 167, poz.1400, Nr 249, poz.2104):

- art.71 b ust.7, pkt 2a, 2b,
- art.71 b ust.7, pkt 3, 3a.

2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dn.11.12.2002r. w sprawie szczegółowych zasad działania poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz.U.z 2003r. Nr 5, poz.46):

- & 1 ust.1 i 3 pkt 1, & 5.

3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12.02.2001r. w sprawie orzekania o potrzebie kształcenia specjalnego lub indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży oraz wydawania opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka...(Dz.U.Nr 13, poz.114, z 2004r. Nr 23, poz.192):

- & 2 ust.4, &4 ust.1, &7b ust.1, & 7b ust.2, & 8a ust.1, 2,3.

4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dn.04.04.2005r. w sprawie organizowania wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci (Dz.U.Nr 68, poz.587)

II. Podstawy organizacyjne

1. **Zapisy w Statucie** w zakresie organizacji wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci.
2. **Ujęcie w arkuszu organizacyjnym** godzin przeznaczonych na realizację wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci-wprowadzenie danych do arkusza podstawowego, jeżeli wnioski i skierowanie na zajęcia wpłynęły po terminie złożenia arkusza podstawowego do organu prowadzącego, wówczas wprowadza się godziny przeznaczone na realizację wskazanych zajęć-aneeksem.

3. Prowadzenie dokumentacji:

a) dzieci objętych wczesnym wspomaganie:

- opinia o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju wydana przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną,
- zaświadczenie lekarskie informujące o prowadzonym wspomaganie farmakologicznym i jego skutkach mogących mieć wpływ na samopoczucie dziecka jego funkcjonowanie,

- dziennik oddziaływań wspomagających rozwój lub inny dokument potwierdzający przebieg pracy z dzieckiem (realizacja indywidualnego programu),
- zeszyt obserwacji lub inny dokument ukazujący przebieg rozwoju dziecka i skuteczność podjętych oddziaływań;

opinię, zaświadczenie lekarskie dostarcza rodzic przy składaniu wniosku o zorganizowanie dziecku zajęć, organ prowadzący przesyła skierowanie na zajęcia, kancelaria ośrodka po założeniu księgi i wpisaniu dzieci objętych wczesnym wspomaganie rozwoju w danym roku, wydaje nauczycielowi prowadzącemu dane zajęcia, na początku września, dziennik zajęć oraz zeszyt obserwacji

b) rodzin dzieci objętych wczesnym wspomaganie:

- diagnoza środowiska rodzinnego,
- zasady organizacji współpracy z rodzicami i rodzeństwem (formy i metody),
- harmonogram współpracy z rodzicami i rodzeństwem (spotkania i konsultacje),
- harmonogram zajęć instruktażowych (warsztaty, videotrening, pedagogizacja rodziny),
- harmonogram zajęć otwartych dla rodziny i rodzeństwa,
- terapeutyczny program wspomaganie rodziny (formy pomocy udzielane całej rodzinie, wsparcie psychologiczne, pedagogiczne, i inne w miarę potrzeb rodziny),
- plan pracy zajęć prowadzonych w domu rodzinnym dziecka, w szczególności dziecka w wieku do 3 roku życia;

do 15 września każdego roku, nauczyciel prowadzący zajęcia dokonuje diagnozy środowiska rodzinnego i opracowuje we współpracy z wyżej wymienionymi wskazane dokumenty

c) zespołu wczesnego wspomaganie rozwoju:

- zarządzenie dyrektora w sprawie powołania zespołu wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka,
- wewnętrzne procedury organizacji pracy (funkcjonowania) zespołu-regulamin,
- organizacja pracy zespołu zapewniająca zasadność podejmowanych działań, systematyczność, częstotliwość, zmienność działań i elastyczność,
- harmonogram konsultacji, superwizji specjalistów- w zależności od ilości realizowanych zajęć -średnio raz na trzy miesiące,
- określenie zakresu obowiązków i odpowiedzialności poszczególnych członków zespołu (kto i za jakie zadania odpowiada, np.: za kontakty z rodzicami, ze służbą zdrowia, za dokumentację);

wszelką dokumentację pedagogiczno-terapeutyczną opracuje powołany do wypełniania zadań wynikających z wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci zespół nauczycieli, a wypracowane wzory dokumentów będą wpięte do dziennika pracy z dzieckiem i indywidualnej teczki przechowywanej w kancelarii ośrodka

d) dyrektora:

- obowiązki dyrektora jako koordynatora zespołu,
- informacja o sposobie sprawowania i dokumentowania nadzoru pedagogicznego w zakresie zajęć wczesnego wspomaganie rozwoju,
- informacja o nawiązaniu współpracy, najlepiej w formie porozumień (np. z instytucjami prowadzącymi wczesne wspomaganie rozwoju dziecka),
- informacja o innych instytucjach współpracujących z ośrodkiem w celu objęcia dziecka całościową, kompleksową opieką: służba zdrowia, pomoc społeczna, inne placówki

- wspierające rodzinę, organizacje pozarządowe, itp.),
- informacja o nawiązanej współpracy z uczelniami dotycząca przedmiotowej praktyki,
  - plan doskonalenia zawodowego nauczycieli i specjalistów (wsparcie merytoryczne) w zakresie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka niepełnosprawnego.

zadania dyrektora wynikające z realizowania przez placówkę zajęć są wypełniane systematycznie począwszy od: pozyskania informacji o potrzebie organizacji zajęć(III każdego roku), naniesienia stosownych danych do arkusza organizacyjnego (IV każdego roku), powołanie i ewentualne nanoszenie zmian w składzie zespołu- VI-pierwsza połowa VIII), opracowanie sposobu nadzorowania i ewaluowanie zmian w informacjach j.w.(VIII każdego roku)

Dodatkowe informacje organizacyjne:

- wczesne wspomaganie rozwoju organizuje się od momentu wykrycia niepełnosprawności do podjęcia przez dziecko nauki w szkole,
- wspieranie rodziny i dziecka do 3 roku życia, organizowane w ramach rozporządzenia, może odbywać się w domu dziecka,**
- środki przeznaczone na bezpośrednią pracę z dzieckiem nie obejmują kosztów dojazdów nauczycieli i specjalistów na zajęcia,
- dziecko, które ma opinię o potrzebie wczesnego wspomagania, w chwili pójścia do przedszkola, może otrzymać z poradni psychologiczno-pedagogicznej orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego,
- dziecko, które ma orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego organizowanego w przedszkolu powinno również otrzymać opinie o potrzebie wczesnego wspomagania,
- specjaliści nie mający przygotowania do pracy z dzieckiem od 0 do 3 r.ż mogą je uzyskać poprzez udział w odpowiednich formach kształcenia i doskonalenia organizowanych dla nauczycieli,
- działania wynikające z rozporządzenia w sprawie organizowania wczesnego wspomagania rozwoju dziecka są zadaniem własnym jednostki samorządu terytorialnego.

4. Zorganizowanie bazy lokalowej i wyposażenia

SOSW w Stemplewie dysponuje dobrze wyposażoną bazą lokalową i dydaktyczną do prowadzenia zajęć wczesnego wspierania rozwoju dzieci. W celu optymalnego dopełnienia i wydzielania pomieszczenia do realizacji zajęć z dziećmi podjęto następujące działania:

- wydzielono sale do zajęć , udostępniono wejściem z podjazdem od strony północnej ułatwiając tym samym wejście z wózkiem , przed salami zajęć istnieje możliwość swobodnego odpoczęcia, rozebrania się, poczekania na zajęcia; umieszczono tablicę informacyjną ułatwiającą przepływ informacji;*
- nauczyciele prowadzący zajęcia z dzieckiem lub grupką dzieci mogą korzystać ze wszystkich pomieszczeń terapeutycznych znajdujących się na terenie placówki, czyli: pokoju z kształtkami rehabilitacyjnymi, sprzętem rehabilitacyjno -sportowo-rekreacyjnym, sali doświadczenia świata, pracowni plastycznej, muzycznej, logopedycznej, gimnastyki korekcyjnej i innych w zależności od rodzaju prowadzonej terapii*

III. Podstawy merytoryczne

1. Analiza realizacji indywidualnych programów pracy z dzieckiem i jego rodziną
2. Obserwacja zajęć grupowych i indywidualnych

Opracowując indywidualny program terapeutyczny dziecka objętego wczesnym wspomaganiam i realizując go należy pamiętać o:

- takim skonstruowaniu programu, aby mógł on być realizowany wg wytycznych zawartych w opinii wydanej przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną oraz zaświadczenie lekarskie i informacje zdobyte w trakcie wywiadu z rodzicami, lekarzem prowadzącym, etc.
- wspólnym konstruowaniu programu z rodzicami, prawnymi opiekunami dziecka, za ich zgodą i pisemnym potwierdzeniem na realizację,
- tym, iż rodzina to pełnoprawny i aktywny partner specjalistów w realizacji wczesnego wspomaganiania rozwoju dziecka.

Planując nadzór pedagogiczny należy zwrócić szczególną uwagę na:

- działania zespołu wczesnego wspomaganiania rozwoju związane ze wsparciem rodziny w zaakceptowaniu niepełnosprawności dziecka, ponieważ akceptacja dziecka niepełnosprawnego przez rodzinę jest szansą na jego lepszy rozwój, wzmacnianiem więzi emocjonalnej pomiędzy dzieckiem a poszczególnymi członkami rodziny (rodzice, rodzeństwo, pozostali członkowie) motywowaniem rodziny do realizacji, uczestnictwa i kontynuacji w warunkach domowych indywidualnego programu wczesnego wspomaganiania, bardzo ważnym elementem pomocy dla rodziny są grupy wsparcia, czyli dzielenie się rodziców obserwacjami, doświadczeniami, wzajemną pomocą, wspieranie w rozwiązywaniu problemów, etc.), praca z rodzina musi być systematyczna i prowadzona na bieżąco.

Zespół wczesnego wspomaganiania powinien pamiętać o:

- udzielaniu pomocy i fachowego wsparcia rodzinom małych dzieci niepełnosprawnych, nauczaniu rodziny postępowania z dzieckiem, wyposażeniu rodziców i rodzeństwa w umiejętności niezbędne do prowadzenia wczesnego wspomaganiania, systematycznego stymulowania rozwoju dziecka niepełnosprawnego.

Optymalne rozwiązanie to ścisła, zintegrowana współpraca członków zespołu.

Dyrektor jako koordynator zespołu i jego pracy:

- może delegować uprawnienia w tym zakresie innemu nauczycielowi, ale zawsze jest tym, który nadzoruje i czuwa nad prawidłową realizacją wczesnego wspomaganiania rozwoju; dba a o prawidłowe stosunki interpersonalne na różnych płaszczyznach.

IV. Pozostałe aspekty

Warto zwrócić uwagę na:

- czas oczekiwania dziecka i jego rodziny na udział we wczesnym wspomaganianiu rozwoju,
- odnotowywanie pozytywnych doświadczeń w celu ich wymiany i upowszechniania,
- kompletowanie problemów z jakimi stykają się prowadzący zajęcia i rodzice w celu wypracowania odpowiednich rozwiązań,
- promocję placówki jako organizatora zajęć wczesnego wspomaganiania rozwoju (foldery, plakaty, ulotki dostępne w szpitalach na oddziałach położniczych, oddziałach patologii ciąży, OIOM-ach dla noworodków, poradniach D, przychodniach lekarskich, żłobkach, przedszkolach, parafiach; stronie internetowej, współpracy z mediami i nagłaśnianiu idei wczesnego wspomaganiania rozwoju dziecka, itp.
- gromadzeniu materiałów dokumentujących przebieg pracy z dzieckiem i jego rodziną, monitorowaniu w celu modyfikacji programu,
- publikacjach dla rodziców, nauczycieli i specjalistów.

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Juliana Tuwima w Stemplewie planuje od roku szkolnego 2008/2009 prowadzić kompleksowe działania z zakresu wczesnego wspomagania rozwoju dziecka i jego rodziny.

Warunkiem objęcia dziecka o zaburzonem rozwoju taką formą pomocy jest złożenie do Dyrektora SOSW podania i dołączenie oryginału opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju wydanego przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną.

Dyrektor przesyła wniosek do organu prowadzącego z prośbą o wydanie skierowania i zorganizowanie zajęć. Spotkania z dzieckiem i jego rodzicami odbywają się w domu rodzinnym lub w Ośrodku.

Prowadzone są na ogół po 1-2 godziny w tygodniu (wymiar godzin pracy w miesiącu wynosi 4-8 na każde dziecko) przez następujących specjalistów:

pedagoga , oligofrenopedagoga , surdopedagoga,
logopedę,
terapeutę ruchowego, hipnoterapeutę, rehabilitanta
psychologa.

Możliwe są również spotkania ze specjalistą w małych grupach (2-3 dzieci).

Do problemów rozwojowych uzasadniających wskazania do kompleksowej opieki dzieci przez specjalistów SOSW należą:

- opóźnienie rozwoju psychoruchowego, w tym rozwoju mowy;
- upośledzenie umysłowe;
- autyzm wczesnodziecięcy;
- zaburzenia słuchu;
- zaburzenia emocjonalne;
- sprzężona niepełnosprawność;
- mózgowe porażenie dziecięce;
- zespół ADHD.

Kompleksową opieką z zakresu wczesnego wspomagania rozwoju przez SOSW w Stemplewie objęte będą dzieci skierowane przez organ prowadzący .

**PORADNIA PSYCHOLOGICZNO - PEDAGOGICZNA
W ŁĘCZYCY.**

**PORADNIA PSYCHOLOGICZNO - PEDAGOGICZNA
W PODDĘBICACH.**